

Om officerare och soldater från Färila

På gammelmajorns, Carl Ströms tid inbjöds, åtminstone en gång om år, om tillfälle gavs och de inte var borta i främmande land, färilasoldaterna till förplägnad i majorens hem. Då var det högtid och glädje på Katrineberg, man pratade fritt med varandra om fältlivets mödor och behag om nederlag, segrar och bragder.

Vi kan väl tänka oss att man ses i C.P. Ströms hem någon gång på 1830-talet. Soldaterna har vanliga soldatnamn som Snäll, From, Skott, Brav, Käck, Hugg. Man hade, ända sen 1500-talet döpt om soldaterna med -sonnamn och i och med indelningsverket på 1690-talet så blev det mycket vanligt inom armén. De flesta av oss, som letar oss bakåt i slakten hittar väl ett soldatnamn och kanske ett soldattorp.

From sitter och undrar: Varför blev vi soldater egentligen?
Snäll menar att det inte fanns nåt annat att välja mellan.

- Antingen bonddräng eller soldat. Det var det enda som fanns. Å förresten så hade det väl inte hjälpt. Om man inte hade velat så hade man blivit uttagen ändå. Men det var i alla fall bra att vi fick lära oss att läsa och skriva i armén. Nu kan man ju arbeta som skolmäster.

Nu ber Ström soldaterna komma fram till fönstret.

- Kom hit pojkar så får ni se så fint hon står, kyrkan våran. Den här björkallén lät far min plantera 1786 då kyrkan var nyuppförd. Om man tittar rakt genom allén så ser man hur fint hon står uppe på backen.

Ström fortsätter.

- Apropå min far så började han odla upp den här marken när han kom hit i början av 1780-talet. Man måste säga att han gjorde färilabönderna mycket konfunderade över de odlingar han åstadkom. Främmande träslag och köksväxter var nyheter som infördes. Katrineberg blev en mönstergård.
- Men han var väl ute i kriget också?

Ja, gammelmajorn på Katrineberg, som han kallades för att skiljas från mig och mina bröder, stred både i Pommern och finska kriget 1789-1790. Han blev också chef över Hälsinglands nyinrättade Wargerings regemente, ett slags reservregemente.

1757 i Pommern blev han och hans trupp tillfångatagna i en strid och Ström blev preussisk fånge fram till 1760 då han frigavs. Han deltog i strider och avancerade till kapten. 1786 erhöll han avsked med tillstånd att kvarstå i armén.

Redan 1789 var det dags att, med Hälsinge wargeringsregemente bege sig till krigsskådeplatsen, Finland där den första uppgiften blev att avlösa major Sandels kår vid Ekenäs.

Under 1790 års fälttåg deltog Ström med sitt wargeringsregemente i flera drabbning.

Vid Partakoski lyckades de ”övertvänga ryssen och tvingade dem att överlämna 2 magasin, 100 trossvagnar, en mängd munderingar och gevär, en servis av silver och – hela fältkassan.” 21 soldater från Färila ingick i wargeringsregementet.

From vill nu veta lite om C.P.Ströms fälttåg.

- Ström, du har föll väre me´ om mytje du under din långa tid som soldat?
- Ja, nog har jag väl det, men nu är jag bara gammal och orkeslös och sitter här vid fönstret och minns.
Jag var inte mer än 12 år när jag fick följa med far min ut i kriget för första gången. Det var väl lärorikt förstås, men det blev ju så att det var bara den militära vägen som kom i fråga.
Jag deltog väl i de flesta strider som regementet hade att utstå, som t.ex. den vid Partakoski och Kärnakoski och så sjöstriden på Saimen.
- Men striderna då borsti Oravais geck föll uta´på re mesta re´, säger Skott.
Då feck svensken ordentligt med stryk ´tå ryssen, läll.
- Ja, säger Ström, i den striden höll de´på å gå fel. Det var bra nära att de hade blivit min sista. Men efter en tids läkarvård i Umeå så kunde jag träda i tjänst på regementet igen. Men jag sitter ofta och funderar på att det var inte bara striderna som tog manskap. Fältsjukans härjningar tog nog ändå fler.
- Du Ström har väre me om mytje du å klara re från många blessyrer, säger Skott.
Turligt nog, men en som de´geck lite sämmer för var en hen Borg från Snasen.
- Ja, säger Brav, vare´nt han som miste bägge arman i slage´ ve´ Kaipas. De´va´ett storst elände den gången å´.
- Han va´båra drygt 30 år när han blev frakta´ tebaks te torpe sett i Snasen, inflikar Käck. Uta´ arma´, men han hade en medalj hängandes kring halsen me inskriften: ”Tillhör Jonas Borg som den 15 juli 1789 vid Kaipas blifved blesserad. Åminnelse med därvid förknippade pension 2 R.D. af Gillet i Lowisa. Kärleken till nästan.” Medaljen finns kvar än i dag.

Hugg har mer att berätta om Borg.

- Han måste föll ha väre en morsk en. En otrolig arbetskar´, för han odla ju opp sex tunnland jord å annla´ både brönn å jordkällare, me´ re´ran armstompan.
Å bruka´jola resten ´tå live´.

Käck har även sett en silverbägare med påskriften: ”Af kungliga patriotiska sällskapet till Jonas Borg”.

Men nu vill Brav komma med nåt ännu värre.

- Ja Borg va´ uta´ arma´ han, när han kám hem. Men mer illa var de´ me´ ´en hen Skaffare i Föne å, för han va´ uta´ kering han, när han kám hem. I tjuge år hade han vare´ borste i fångenskap å unner den tia hadde ho´ skaffa seg en ny en karl. Ho´ kónna föll int´ tro áne än att han hadde stupa´ i krige´.

Berättelserna fortsatte en god bit in på kvällen innan var och gick hem till sitt.
(Lund 1911, 1967)